

Szczecin, 29.08.2017

prof. US dr hab. Beata Świecka
Uniwersytet Szczeciński
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług
Centrum Finansów Osobistych i Behawioralnych
Katedra Bankowości i Finansów Porównawczych

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Anny Iwony Piotrowskiej pt. "Płatnicze i inwestycyjne zastosowania kryptowaluty bitcoin" napisanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Bożeny Kołosowskiej, prof. UMK i promotora pomocniczego dr. Roberta Huterskiego

Oceniając przekazaną do recenzji rozprawę doktorską przyjmuję następujące kryteria oceny:

- wybór przedmiotu badań i tematu pracy,
- cel pracy, tezy badawcze oraz zastosowane metody badawcze,
- charakterystyka rozprawy,
- ocena formalna i język rozprawy.

Wybór przedmiotu badań i tematu pracy

Pomimo faktu, iż kryptowaluta bitcoin w relatywnie krótkim czasie zyskała globalną rozpoznawalność, to problematyka ta w świetle współczesnych trendów w gospodarce jest stosunkowo nowym tematem skromnie opisanym w dorobku finansów zarówno na świecie, jak i w Polsce. Brak szerszych badań i analiz tego zjawiska, jest znaczącym powodem do studiów literaturowych, a także realizacji badań własnych. To wstępne stwierdzenie, jakkolwiek dość ogólne, odzwierciedla intensywność potrzeb w zakresie badań naukowych o teoriopoznawczym oraz aplikacyjnym charakterze. W świetle tych wstępnych uwag można z całą odpowiedzialnością stwierdzić, że w recenzowanej pracy podjęto temat o odpowiedniej randze naukowej, mający niewątpliwie istotne znaczenie poznawcze i praktyczne. Przedstawiona do recenzji rozprawa pretenduje do pogłębienia oraz uzupełnienia

wiedzy, a także wskazania dalszych kierunków badań oraz perspektyw rozwoju kryptowaluty bitcoin.

Wybór przez Autorkę przedmiotu badań, należy uznać za w pełni uzasadniony, a samo sformułowanie tematu za trafne. Temat pracy bardzo ciekawy i nietuzinkowy. Podejmując się prac nad bitcoin'em Autorka włączyła się w międzynarodowy nurt badań w tym zakresie. Dorobek jej wskazuje na artykuły naukowe z realizowanego w dysertacji obszaru badawczego, co świadczy o pogłębieniu i kontynuacji zainteresowań. W rozprawie Autorka umiejętnie łączy rozważania teoretyczne z analizą empiryczną. Praca ma liczne zalety, które rozstrzygają o wartości merytorycznej. Przede wszystkim podjęto temat innowacyjny, mało spenetrowany zarówno przez świat nauki jak i życia gospodarczego. Tematyka ta jest jak dotąd niewystarczająco doceniana, co jest związane m.in. z krótkim okresem funkcjonowania. Uważam zatem, iż podjęty przez Doktorantkę temat jest ważny i aktualny i wnosi wartość dla nauki i praktyki finansów.

Temat został skonstruowany poprawnie. Jest przejrzysty i czytelny, w pełni odpowiada zawartości pracy. Podjęta przez Doktorantkę tematyka doskonale wpisuje się w ramy dyscypliny nauki o finansach. Z jednej strony bowiem skupia się na funkcjach pieniądza, z drugiej zaś poszerza zakres wiedzy z obszaru innowacyjnego jakim jest kryptowaluta bitcoin.

Cel pracy, tezy badawcze oraz zastosowane metody badawcze

Punktem wyjścia do prowadzonych rozważań jest "zbadanie głównych zastosowań kryptowaluty bitcoin". Tak postawiony cel pracy jest niewątpliwie krótki i czytelny, choć bardzo ogólny, jednakże dopełniają go przedstawione poniżej cele szczegółowe:

- "1. Systematyzacja wiedzy teoretycznej w obszarze pieniądza cyfrowego obejmująca jego klasyfikację i zdefiniowanie pojęcia kryptowaluta.
2. Określenie istoty i funkcji realizowanych przez bitcoin.
3. Poznanie charakterystyk polskich użytkowników bitcoin oraz celów wykorzystywania przez nich kryptowaluty.
4. Wskazanie głównych determinant rozpoczęcia akceptowania płatności w bitcoin w handlu elektronicznym.

5. Określenie uwarunkowań i perspektyw rozwoju płatniczego i inwestycyjnego zastosowania bitcoin."

Cele badawcze są skorelowane z hipotezami pracy. Autorka założyła trzy hipotezy:

"H1: Kryptowaluta bitcoin realizuje wszystkie klasyczne funkcje pieniądza.

H2: Głównym celem nabycia kryptowaluty bitcoin przez polskich użytkowników jest dążenie do osiągnięcia zysku z inwestycji.

H3: Korzyści wizerunkowe są najważniejszym czynnikiem decydującym o rozpoczęciu akceptacji płatności w bitcoin. "

Uważam, iż cele jak i hipotezy zostały sformułowane poprawnie. Realizacja przyjętych celów oraz weryfikacja hipotez badawczych została poczyniona z wykorzystaniem krytycznej analizy literatury przedmiotu, a także na podstawie wyników trzech badań ankietowych obejmujących głównych uczestników systemu bitcoin oraz prezentujących punkt widzenia przedstawicieli rynku usług płatniczych. Realizacja badań własnych wśród zróżnicowanej grupy pozwoliło na ukazanie pogłębionego spojrzenia, analizę badanego zjawiska z szerszej perspektywy. Ponadto uzupełnienie badań ankietowych analizą wstępną danych z raportów, opracowań i aktów prawnych wskazuje na właściwe podejście do procesu badawczego. Przed rozpoczęciem badań Autorka realizowała badania pilotażowe, co pozwoliło na doskonalenie kwestionariusza ankiety. Pierwsze badanie ankietowe zrealizowano wśród polskich użytkowników kryptowaluty bitcoin. "Zgodnie z wiedzą Autorki, było to pierwsze, zarówno w skali krajowej, jak i światowej, badanie społeczności bitcoin uwzględniające aspekt finansowego wykorzystania kryptowaluty" Kwestionariusz został umieszczony na polskich blogach oraz forach internetowych skupiających osoby zainteresowane tematyką bitcoin'a, a także w grupach tematycznych w mediach społecznościowych. W badaniu uzyskano odpowiedzi od 628 respondentów.

Drugie badanie, skierowane zostało do akceptantów. W badaniu tym Doktorantka była częścią zespołu badawczego. Badaniem objęto 603 podmiotów handlu elektronicznego przyjmujących płatności dokonywane w bitcoin'ach. Przyjęto założenie, że stanowią one całą globalną populację legalnie działających oferentów internetowych akceptujących bitcoin, posługujących się językiem angielskim i ogłaszających fakt akceptacji płatności w bitcoin w Internecie w związku z prowadzoną działalnością handlową, usługową lub o charakterze non-profit. W ramach badania uzyskano odpowiedzi od 108 respondentów pochodzących z 35

